

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 240/2019
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Β')**

Συνεδρίαση της 3^{ης} Δεκεμβρίου 2019

Σύνθεση

Πρόεδρος: Στέφανος Δέτσης, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Μέλη: Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ, Θεόδωρος Ψυχογιός, Δημήτριος Χανής, Κωνσταντίνος Κατσούλας, Αλέξανδρος Ροϊλός, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Χριστίνα Διβάνη, Πέτρος Κωνταντινόπουλος, Διονύσιος Χειμώνας, Παναγιώτα-Ελευθερία Δασκαλέα-Ασημακοπούλου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους

Εισηγήτρια: Ιωάννα Ρουσσιά, Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο)

Αριθμός ερωτήματος: Το έγγραφο με αρ. πρωτ. Δ.ΕΙΣΠΡ.Β1099366/ΕΞ/8-7-2019 της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης, Δ/ση Εισπράξεων, Τμήματα Β' και Ε', το οποίο υπογράφεται αρμοδίως από το Διοικητή της ΑΑΔΕ.

Θέμα: Τηρητέα πορεία επί αίτησης τρίτων για την άρση κατάσχεσης ακινήτου οφειλέτη του Δημοσίου, για το οποίο προβάλλεται ότι, μετά την επιβολή της κατάσχεσης, περιήλθε στην κυριότητα των αιτούντων με έκτακτη χρησικτησία, η οποία αναγνωρίστηκε δικαστικώς σε δίκη μεταξύ αυτών και του κληρονόμου του οφειλέτη και αρχικού κυρίου του κατασχεμένου ακινήτου.

---//---

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β') γνωμοδότησε ως εξής:

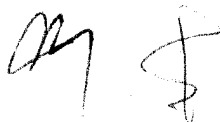
Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με την με αρ. 1/26-5-1983 έκθεση αναγκαστικής κατάσχεσης ακινήτου της Δικαστικής Επιμελητρίας Σ. Δ., η οποία μεταγράφηκε την ίδια ημέρα στα βιβλία κατασχέσεων του Υποθηκοφυλακείου Στύρων (τόμος Γ και αριθμ. 40) και επιδόθηκε αντίγραφό της στον οφειλέτη Χ.Κ., κατασχέθηκε το $\frac{1}{2}$ εξ αδιαιρέτου ποσοστό συγκυριότητας αυτού επί ενός αγρού, συνολικής έκτασης 3.161,34 τ.μ., στη θέση «Νιτρόχαλο» του Δημοτικού Διαμερίσματος Νέων Στύρων Ευβοίας, για την ικανοποίηση απαιτήσεων του Δημοσίου σε βάρος του από φόρους κλπ, συνολικού ύψους, κατά το χρόνο της κατάσχεσης, 1.773.689 δρχ. Στις 22-6-1984, ο ίδιος οφειλέτης κηρύχθηκε σε κατάσταση πτώχευσης, στο πλαίσιο της οποίας αναγγέλθηκε το Δημόσιο για τις απαιτήσεις του στο σύνδικο της πτώχευσης. Με την με αριθμό 3584/1985 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών κηρύχθηκε η παύση των εργασιών της πτώχευσης, η οποία (πτώχευση) περατώθηκε αυτοδίκαια, σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις του Πτωχευτικού Κώδικα (ν. 3588/2007 Α 153), από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του, στις 16-9-2007.

2. Επί της από 30-9-2014 αναγνωριστικής αγωγής κυριότητας, την οποία άσκησαν οι Ε.Κ. του Ζ. και Α.Κ. του Ζ. κατά του Ε.Κ. του Χ., υιού και κληρονόμου του, θανόντος στις 5-10-1984, παραπάνω οφειλέτη, εκδόθηκε η με αρ. 15/2015 απόφαση του Ειρηνοδικείου Καρύστου, με την οποία έγινε δεκτή η αγωγή, κατέστη δε η απόφαση τελεσίδικη, αφού επικυρώθηκε με την με αρ. 75/2018 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Χαλκίδας¹. Ειδικότερα, έγινε δεκτό ότι το έτος 1982 ο Χ.Κ. είχε συνάψει με τον αδελφό του Ζ.Κ. άτυπη, δια λόγου, δωρεά του ανήκοντος σε αυτόν ποσοστού εξ αδιαιρέτου συγκυριότητας $\frac{1}{2}$ επί του παραπάνω ακινήτου, προς το σκοπό δε αυτό παρέδωσε στον τελευταίο τη νομή του ακινήτου κατά το παραπάνω ποσοστό εξ αδιαιρέτου, ο οποίος έκτοτε και μέχρι το θάνατό του, στις 8-6-2001, νεμόταν αυτό με τα προσόντα της χρησικτησίας, μετά δε το θάνατό του, τον διαδέχθηκαν στη νομή του ακινήτου τα δύο τέκνα του (ενάγοντες), κατά ποσοστό $\frac{1}{2}$ εξ αδιαιρέτου ο καθένας, οι οποίοι, προσμετρώντας στο χρόνο της νομής τους και το χρόνο της

¹ Και αμετάκλητη, λόγω μη άσκησης ενδίκων μέσων κατ' αυτής, όπως προκύπτει από το πιστοποιητικό του Μονομελούς Πρωτοδικείου Χαλκίδας με αρ. 4934/2018.

νομής του δικαιοπαρόχου πατέρα τους, απέκτησαν ήδη από το έτος 2002 την κυριότητα του ακινήτου με έκτακτη χρησικτησία.

3. Με την με αριθμ. πρωτ. 51509/4-12-2018 αίτησή τους προς τον Προϊστάμενο της ήδη αρμόδιας ΔΟΥ Α' Αθηνών, οι Ε.Κ. και Α.Κ., επικαλούμενοι την ιδιότητα αυτών των ιδίων, και όχι του καθού η εκτέλεση οφειλέτη του Δημοσίου, ως (συγ)κυρίων, (συν)νομέων και (συγ)κατόχων του παραπάνω ακινήτου, ζητούν την άρση της κατάσχεσής του από το Δημόσιο.

4. Ενόψει των παραπάνω, τίθεται το στην αρχή της παρούσας ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

5. Στα άρθρα 36 παρ. 1 και 4, 37 παρ. 1, 38 παρ. 1 και 2, 39 παρ. 1 και 4, 40, 15 παρ. 5 και 9, 74 παρ. 1 και 2 και 89 του ν.δ. 356/1974 (Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων, Α 90), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 36 παρ. 1 και 4: «1. Η κατάσχεσις ακινήτων ενεργείται τη εγγράφω παραγγελία του Διευθυντού του Δημοσίου Ταμείου υπό δικαστικού κλητήρος, ή υπαλλήλου του Δημοσίου Ταμείου, επί παρουσία ενός ενηλίκου μάρτυρος.4. Η έκθεσις υπογράφεται υπό του κατασχόντος, του μετ' αυτού συμπράξαντος και του οφειλέτου ή του τρίτου κυρίου εάν είναι παρόντες, γινομένης μνείας περί της αδυναμίας ή αρνήσεως αυτών να υπογράψουν. Η παρουσία του οφειλέτου έστω και κατά την έναρξιν της κατασχέσεως επέχει θέσιν κοινοποιήσεως αυτώ ταύτης ως προς τας συνεπείας του άρθρου 38 παράγρ. 1 του παρόντος Ν. Διατάγματος».

Άρθρο 37 παρ. 1: «1. Ο ενεργήσας την κατάσχεσιν εντός τριών ημερών από του πέρατος της κατασχέσεως οφείλει επί πειθαρχική ποινή και αποζημιώσει υπέρ του Δημοσίου να υποβάλη την έκθεσιν εις τον Διευθυντήν του Δημοσίου Ταμείου, επισπεύδοντα ή κατ' εντολήν τούτου ενεργούντα, εντός δε ταύτης προθεσμίας οφείλει να επιδώσῃ εις τον οφειλέτην αντίγραφον της εκθέσεως κατασχέσεως και αν έτι ούτος παρέστη κατά την ενέργειαν της κατασχέσεως...».

Άρθρο 38 παρ. 1 και 2: «1. Από της ημέρας της κατά τα άρθρα 36 και 37 του παρόντος Ν. Δ/τος επιδόσεως εις τον οφειλέτην αντιγράφου της εκθέσεως κατασχέσεως στερείται ούτος του δικαιώματος της ελευθέρας διαθέσεως του κατασχεθέντος πράγματος, πάσα δε από της ημέρας ταύτης επιχειρηθείσα απαλλοτριώσις ή ενεργηθείσα μεταγραφή ή εγγραφή δι' οιονδήποτε επιβάρυνσιν είναι αυτοδικαίως άκυρος, έναντι του Δημοσίου. 2. Μετά την κατά το άρθρον 39

του παρόντος Ν. Διατάγματος εγγραφών της κατασχέσεως του Δημοσίου εις το οικείον βιβλίον, η εγγραφή δι' οιονδήποτε επιβάρυνσιν είναι αυτοδικαίως άκυρος μόνον υπέρ του Δημοσίου και ουχί υπέρ των τρίτων. ».

Άρθρο 39 παρ. 1 και 4: «1. Ο επισπεύδων Διευθυντής του Δημοσίου Ταμείου και ο Ελεγκτής Εσόδων δια κοινής πράξεως αυτών κάτωθι της εκθέσεως κατασχέσεως ... αποφαινόνται εάν ως μεσεγγυούχος δέον να διορισθή έτερον πρόσωπον του εν άρθρω 40 του παρόντος Ν. Διατάγματος οριζομένου ότε και διορίζουν τούτο. ... 4. Η έκθεσις της κατασχέσεως, συμπληρούμενη δια της κατά τα ανωτέρω πράξεως πρώτης προσφοράς, επιδίδεται εν αντιγράφω αμελλητί, εντολή του Διευθυντού του Δημοσίου Ταμείου, εις τον αρμόδιον Υποθηκοφύλακα, παρ' ου και εγγράφεται πάραυτα εις το υπ' αυτού τηρούμενον βιβλίον κατασχέσεων...».

Άρθρο 40: «Μεσεγγυούχος του ακινήτου είναι ο κατά την κατάσχεσιν κάτοχος αυτού εκτός αν διορισθή έτερος κατά τα εν άρθρω 39 παράγραφος 1 του παρόντος Ν. Διατάγματος οριζόμενα. Τα εν παραγράφοις 5 και 9 του άρθρου 15 του παρόντος Ν. Διατάγματος ισχύουν και εν προκειμένω».

Άρθρο 15 παρ. 5 και 9: «5. Ο Διευθυντής του Ταμείου δύναται, κατά την κρίσιν του, να αντικαθιστά τον μεσεγγυούχον ή τον φύλακα. ... 9. Πάσα αμφισβήτησις περί του ορισμού του μεσεγγυούχου, του φύλακος ή αφορώσα την μεσεγγύησιν ή την φύλαξιν, ως και πάσα αίτησις τρίτου περί αντικαταστάσεως αυτών, εισάγεται κατά την διαδικασίαν του άρθρου 17 του παρόντος Ν. Διατάγματος ενώπιον του Ειρηνοδικείου της περιφερείας του τόπου της κατασχέσεως».

Άρθρο 74 παρ. 1 και 2: «1. Ανακοπήν κατά της διοικητικής εκτελέσεως δικαιούται ν' ασκήση πας τρίτος εφ' όσον προσβάλλεται το δικαίωμα κυριότητος αυτού επί του αντικειμένου της εκτελέσεως. Η ανακοπή δέον να απευθύνεται κατά του επισπεύδοντος την εκτέλεσιν Δημοσίου και κατά του οφειλέτου, εγγράφεται δε εντός 30 ημερών από της καταθέσεως αυτής εις τα βιβλία διεκδικήσεων εάν αφορά ακίνητον. Αρμόδια προς εκδίκαση της ως άνω ανακοπής είναι τα Πολιτικά Δικαστήρια. 2. Περαιωθείσης της εκτελέσεως ο τρίτος δύναται να ασκήση ανακοπήν κατά του υπερθεματιστού εντός αποσβεστικής προθεσμίας επί μεν κινητών ενός έτους από της παραδόσεως αυτών εις τον υπερθεματιστήν, επί δε ακινήτων πέντε ετών από της μεταγραφής της περιλήψεως της κατακυρωτικής εκθέσεως».

Άρθρον 89 «Αι διατάξεις του Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας εφαρμόζονται εφ' όσον δεν αντίκεινται εις τας διατάξεις του παρόντος Ν. Διατάγματος τηρουμένης πάντοτε της διατάξεως του άρθρου 75 του παρόντος Ν. Διατάγματος δια πάσαν παράβασιν».

6. Στο Τρίτο Βιβλίο (άρθρα 525-707) του Εμπορικού Νόμου (β.δ. της 19-4/1-5-1935), όπως ίσχυε και εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση, λόγω του χρόνου κήρυξης της πτώχευσης, και ειδικότερα στα άρθρα 534, 568 και 637, προβλέπονται τα ακόλουθα:

Άρθρο 534: «Από της κηρύξεως της πτωχεύσεως πάσα κατά του πτωχεύσαντος αγωγή αφορώσα την κινητήν ή ακίνητον αυτού περιουσίαν, παν μέτρον εκτελέσεως, είτε επί των κινητών, είτε επί των ακινήτων αυτού, εξακολουθούσιν ή επιχειρούνται κατά μόνων των συνδίκων. Δύναται όμως το δικαστήριο να δεχθή κατά το δοκούν αυτώ την παρέμβασιν του πτωχεύσαντος».

Άρθρο 568: «Εάν κηρυχθή η πτώχευσις εμπόρου αποβιώσαντος ή εάν τις αποβιώσῃ μετά την κήρυξιν της πτωχεύσεως, η σύζυγος, τα τέκνα, ή οι κληρονόμοι δύνανται να εμφανισθώσιν αντ' αυτού ή να παρασταθώσι δια πληρεξουσίου εις τε την σύνταξιν του ισολογισμού, εις την εξέλεξιν των βιβλίων, και εις πάσαν άλλην πράξιν αφορώσαν την πτώχευσιν».

Άρθρο 637: «Εάν αι εργασίαι της πτωχεύσεως δεν δύναται να εξακολουθήσωσι δι' έλλειψιν περιουσίας, το δικαστήριο δύναται, επί τη εκθέσει του εισηγητού και ακουσθέντων των συνδίκων, να κηρύξη και εξ επαγγέλματος την παύσιν των εργασιών της πτωχεύσεως. Εν τοιαύτη περιπτώσει οι πιστωταί αναλαμβάνουσιν την ενάσκησιν των ατομικών αυτών δικαιωμάτων κατά τε του προσώπου και της περιουσίας του πτωχεύσαντος. Αλλά δια αυτής αποφάσεως το δικαστήριο, ένεκεν ιδιαιτέρων λόγων και ακουσθέντων των συνδίκων, δύναται ν' αποφανθή ότι ο πτωχεύσας είναι συγγνωστός. Η εκτέλεσις της περί αποπερατώσεως της πτωχεύσεως αποφάσεως αναστέλλεται επί ένα μήνα από της χρονολογίας αυτής».

7. Στο άρθρο 2 παρ. 1 και 4 του α.ν. 635/1937 «Περί διατάξεων τινών Πτωχευτικού Δικαίου», με το οποίο καταργήθηκε το άρθρο 533 του Εμπορικού Νόμου, ορίζεται ότι:

Άρθρο 2 παρ. 1 και 4: «1. Από της πρωίας της ημέρας της επ' ακροατηρίω δημοσιεύσεως της αποφάσεως της κηρυττούσης την πτώχευσιν ο πτωχεύσας στερείται αυτοδικαίως της διοικήσεως της πτωχευτικής περιουσίας.

4. Από της εν εδ. 1 προθεσμίας είναι αυτοδικαίως άκυρος ως προς την ομάδα πάσα δικαιοπραξία γενομένη υπό του πτωχεύσαντος ή προς τον πτωχεύσαντα και αφορώσα την πτωχευτικήν περιουσίαν».

8. Στα άρθρα 175, 180, 1033, 1045, 1048, 1050, 1051, 1054 και 1055 του Αστικού Κώδικα ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 175: «Η διάθεση ενός αντικειμένου είναι άκυρη αν ο νόμος την απαγορεύει. Αν η απαγόρευση έχει οριστεί για το συμφέρον ορισμένων προσώπων, την ακυρότητα μπορούν να προτείνουν μόνο αυτά».

Άρθρο 180: «Η άκυρη δικαιοπραξία θεωρείται σαν να μην έγινε».

Άρθρο 1033: «Για τη μεταβίβαση της κυριότητας ακινήτου απαιτείται συμφωνία μεταξύ του κυρίου και εκείνου που την αποκτά, ότι μετατίθεται σ' αυτόν η κυριότητα για κάποια νόμιμη αιτία. Η συμφωνία γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και υποβάλλεται σε μεταγραφή»

Άρθρο 1045: «Εκείνος που έχει στη νομή του για μια εικοσαετία πράγμα κινητό ή ακίνητο, γίνεται κύριος (έκτακτη χρησικτησία)».

Άρθρο 1048: «Η χρησικτησία διακόπτεται με την απώλεια της νομής. Η διακοπή λογίζεται ότι δεν επήλθε, αν αυτός που έχασε τη νομή την ανέκτησε μέσα σε ένα έτος, ή αργότερα αλλά με αγωγή που ασκήθηκε μέσα στο έτος».

Άρθρο 1050: «Αν η χρησικτησία διακόπηκε, ο χρόνος που πέρασε έως τη διακοπή δεν υπολογίζεται. Νέα χρησικτησία μπορεί να αρχίσει μόνο μετά τη λήξη της διακοπής».

Άρθρο 1051: «Εκείνος που απέκτησε τη νομή του πράγματος με καθολική ή ειδική διαδοχή, μπορεί να συνυπολογίσει το δικό του χρόνο χρησικτησίας στο χρόνο χρησικτησίας του δικαιοπαρόχου».

Άρθρο 1053: «Όταν αποκτηθεί η κυριότητα του πράγματος με χρησικτησία, επέρχεται απόσβεση και των εμπράγματων δικαιωμάτων τρίτων που τυχόν υπάρχουν πάνω σ' αυτό, εκτός αν αυτός που χρησιδεσπόζει δεν βρισκόταν κατά την κτήση της νομής σε καλή πίστη ως προς το δικαίωμα του τρίτου. Ο χρόνος της χρησικτησίας πρέπει να περάσει και ως προς το δικαίωμα του τρίτου. Για τον υπολογισμό αυτό του χρόνου εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη χρησικτησία της κυριότητας του πράγματος».

Άρθρο 1054: «Ανεπίδεκτα χρησικτησίας, τακτικής ή έκτακτης, είναι τα εκτός συναλλαγής πράγματα».

Άρθρο 1055 (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 22 του ν. 2447/1996, Α 278):
«Εξαιρούνται από την τακτική ή έκτακτη χρησικτησία τα πράγματα που ανήκουν σε πρόσωπα, τα οποία τελούν υπό γονική μέριμνα, επιτροπεία ή δικαστική συμπαράσταση ενόσω διαρκούν αυτές οι καταστάσεις».

9. Στα άρθρα 324, 325 παρ. 1, 333, 583, 586, 588 παρ. 1, 590, 1005 παρ. 1 και 1017 παρ. 2 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 324: «Δεδικασμένο υπάρχει μεταξύ των ίδιων προσώπων με την ίδια ιδιότητα μόνο για το δικαίωμα που κρίθηκε και εφόσον πρόκειται για το ίδιο αντικείμενο και την ίδια ιστορική και νομική αιτία».

Άρθρο 325 παρ. 1: «1. Το δεδικασμένο ισχύει υπέρ και κατά 1) των διαδίκων, 2) εκείνων που έγιναν διάδοχοί τους όσο διαρκούσε η δίκη ή μετά το τέλος της, 3) εκείνων που νέμονται ή κατέχουν το επίδικο πράγμα στο όνομα κάποιου διαδίκου ή διαδόχου του, αδιάφορο αν πρόκειται για σχέσεις εμπράγματα ή ενοχικές. Το δεδικασμένο δεν ισχύει απέναντι σε εκείνον που απέκτησε δικαιώματα σύμφωνα με τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου με μεταβίβαση από μη δικαιούχο».

Συμπληρωματικά προς την παραπάνω διάταξη, με τις διατάξεις των άρθρων 325 παρ. 2 και 326 έως και 329 ΚΠολΔ προβλέπεται η δέσμευση, πέραν των διαδίκων, και του καταπιστευματοδόχου, του κληρονόμου, του εκτελεστή διαθήκης, του εγγυητή και των μελών του νομικού προσώπου, κατά τις ειδικότερες διακρίσεις των διατάξεων αυτών.

Άρθρο 333: «1. Οι διάδικοι και οι διάδοχοί τους δεν μπορούν να προσβάλουν την απόφαση για δόλο κάποιου διάδικου ή τρίτου παρά μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες επιτρέπεται αναψηλάφηση. 2. Τρίτοι απέναντι στους οποίους ισχύει το δεδικασμένο μπορούν να το προσβάλουν μόνο εξαιτίας δόλου των διαδίκων».

Άρθρο 583: «Αν κάποιος δεν έλαβε μέρος ή δεν προσκλήθηκε σε δικαστική ή εξώδικη πράξη που του προκαλεί βλάβη ή θέτει σε κίνδυνο τα έννομα συμφέροντά του, μπορεί να ασκήσει ανακοπή κατά της πράξης αυτής».

Άρθρο 586: «1. Με τις προϋποθέσεις του άρθρου 583 μπορεί να ασκηθεί τριτανακοπή κατά της οριστικής απόφασης που εκδόθηκε μεταξύ άλλων.

2. Τριτανακοπή μπορεί να ασκήσει και ο τρίτος που δεσμεύεται από το δεδικασμένο, εφόσον επικαλείται δόλο ή συμπαιγνία των διαδίκων».

Άρθρο 588 παρ. 1: «1. Η τριτανακοπή απευθύνεται κατά όλων των διαδίκων μεταξύ των οποίων εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, εκτός αν ασκείται μετά την εκτέλεσή της, οπότε μπορεί να απευθυνθεί μόνο κατά του διαδίκου που νίκησε».

Άρθρο 590: «Το δικαστήριο, αν κρίνει την τριτανακοπή παραδεκτή και βάσιμη, ακυρώνει ή ανάλογα με τις περιστάσεις αποφαίνεται ότι είναι ανενεργός η προσβαλλόμενη απόφαση ως προς τον τριτανακόπτοντα. Η απόφαση διατηρεί την ισχύ της μεταξύ των αρχικών διαδίκων, εκτός αν πρόκειται για αδιαίρετο δίκαιο».

Άρθρο 1005 παρ. 1 (όπως συμπληρώθηκε² με το άρθρο έβδομο παρ. 7 του ν. 4475/2017, Α 83): «Από τη στιγμή που ο υπερθεματιστής καταβάλει το πλειστηρίασμα και το τέλος χρήσης, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού του δίνει περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης. Με την κατακύρωση, και αφότου μεταγραφεί η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης, ο υπερθεματιστής αποκτά το δικαίωμα που είχε εκείνος κατά του οποίου έγινε η εκτέλεση».

Άρθρο 1017 παρ. 2: «Σε πλειστηριασμό πράγματος κινητού ή ακινήτου δεν υπάρχει ευθύνη για πραγματικά ελαττώματα. Για τα νομικά ελαττώματα υπάρχει ευθύνη μόνο εκείνου που επισπεύδει τον πλειστηριασμό και μόνο αν αυτός γνώριζε το χρόνο του πλειστηριασμού την ύπαρξη του νομικού ελαττώματος. Η ευθύνη από τις διατάξεις του αδικαιολόγητου πλουτισμού δεν αποκλείεται».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν με το εξεταζόμενο ερώτημα, συνάγονται τα ακόλουθα:

10. Με την κατάσχεση ακινήτου κατά τον ΚΕΔΕ, που αποτελεί μέτρο έμμεσης εκτέλεσης για την αναγκαστική είσπραξη των απαιτήσεων του Δημοσίου, μέσω της χρηματικής αξιοποίησης του πράγματος με τον πλειστηριασμό του, αντίστοιχο με την αναγκαστική κατάσχεση του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, επιτυγχάνεται υλική και νομική δέσμευση του κατασχεμένου πράγματος (ΝΣΚ 346/2012), χωρίς να εξοπλίζεται η απαίτηση του κατασχόντος Δημοσίου με

² Με την προσθήκη της φράσης «και το τέλος χρήσης».

προνόμιο προτίμησης [Β. Παπαχρήστου, Διοικητική Εκτέλεση (1984) σ. 288]. Αυτός κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση (τόσο η κοινή όσο και η διοικητική) πρέπει να είναι κύριος του πράγματος ή φορέας του δικαιώματος που αποτελεί το αντικείμενο της κατάσχεσης και να έχει εξουσία διάθεσης αυτού (Ι. Μπρίνια, Αναγκαστική Εκτελέσεις, β' έκδ., σ. 694-695).

11. Η υλική δέσμευση, με την οποία διασφαλίζεται ότι το κατασχεθέν πράγμα θα αχθεί αλώβητο στον πλειστηριασμό, επιτυγχάνεται με τον ορισμό μεσεγγυούχου. Μεσεγγυούχος ορίζεται, καταρχήν, ο κατά το χρόνο της κατάσχεσης κάτοχος αυτού (άρθρο 40 ΚΕΔΕ)³. Εκ μόνης δε της παραπάνω ιδιότητάς του, ο μεσεγγυούχος δεν γίνεται νομέας του μεσεγγυημένου πράγματος, αλλά παραμένει απλός κάτοχος [Μπρίνια, ό.π., σ. 773, Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα (Κράνη) ΕρμΚΠολΔ II, αρθρ. 936, αριθμ. 3, ΜΠρΘεσ 25177/1995⁴] και στηρίζει πλέον την κατοχή του, ως όργανο της εκτέλεσης, σε έννομη σχέση του δημοσίου δικαίου, το οποίο δεν έχει εξουσία διάθεσης του κατασχεμένου, ενώ ο νομέας του πράγματος διατηρεί την ιδιότητα του νομέα (ΕφΑθ 1505/2010, ΠΠΑ 217/2013).

12. Εάν για οποιοδήποτε λόγο απολείπεται ο μεσεγγυούχος, ανακύπτει περίπτωση αντικατάστασής του, η οποία, στη διοικητική εκτέλεση, πραγματοποιείται με σχετική πράξη του Προϊσταμένου της ΔΟΥ. Εφόσον δεν εκδοθεί τέτοια πράξη, το κατασχεμένο δεν τελεί υπό μεσεγγύηση (βλ. ΝΣΚ 868/1985), η οποία δεν συνιστά στοιχείο *sine qua non* της κατάσχεσης (πρβλ. ΕφΠατρ 138/2007⁵).

13. Η νομική δέσμευση του κατασχεμένου, προς διασφάλιση των συμφερόντων του κατασχόντος και των αναγγελλθέντων δανειστών και, ειδικά στη διοικητική εκτέλεση, του Δημοσίου, επέρχεται με την κατ' άρθρο 38 του ΚΕΔΕ στέρηση από τον καθού η εκτέλεση οφειλέτη, μετά την επίδοση σε αυτόν αντιγράφου της κατασχετήριας έκθεσης, της εξουσίας προς διάθεση του κατασχεμένου πράγματος, κάθε δε εκπονητική αυτού δικαιοπραξία και η επιβάρυνση αυτού (με εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης από τρίτο στο ίδιο ακίνητο), καθώς και η

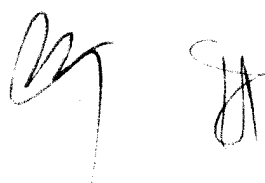
³ Ο οποίος, κατά κανόνα, συμπίπτει με τον κύριο του ακινήτου και καθού η εκτέλεση-οφειλέτη.

⁴ Τα κείμενα των δικαστικών αποφάσεων, στις οποίες γίνεται νομολογιακή παραπομπή με την παρούσα, περιέχονται στην Τράπεζα Νομικών Πληροφοριών ΝΟΜΟΣ, εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά.

⁵ Με την παραπάνω απόφαση κρίθηκε ότι με την παύση της κατοχής του κατασχεμένου πράγματος από τον τρίτο, ο οποίος λόγω της ιδιότητάς του αυτής ορίστηκε και μεσεγγυούχος του κατασχεθέντος πράγματος, παύει και η μεσεγγύηση.

μεταγραφή της, είναι αυτοδικαίως άκυρη ως προς το κατασχόν Δημόσιο (175 ΑΚ), με αποτέλεσμα να παραμένει έναντι αυτού η κυριότητα του κατασχεμένου ακινήτου στον οφειλέτη του, τυχόν δε βάρη δεν αναπτύσσουν έναντι αυτού καμία απολύτως ενέργεια. Η ακυρότητα από την παραπάνω αιτία είναι σχετική, υφισταμένη μόνο χάριν του Δημοσίου, το οποίο μπορεί να την προτείνει (ενδεικτικώς, ΟΛΑΠ 38/1998, ΑΠ 1507/2006, 143/2004, 1222/1980, ΕφΑθ 5443/2000, ΠΠΑ 4896/2011, Ι. Μπρίνια, Διοικητική Εκτέλεση, έκδ. 1987, σ. 300, Β. Παπαχρήστου, ο.π., σ. 301), αναζητείται δε στην ύλη του αστικού δικαίου και συγκεκριμένα στα άρθρα 175 και 180 ΑΚ, στα οποία προβλέπεται η ακυρότητα της διάθεσης όταν αυτή απαγορεύεται από διάταξη νόμου (ΑΠ 1587/1998, 916/1992, Ι. Μπρίνια, Αναγκαστική Εκτελέσις, β' έκδ., σ. 1620-1621). Με τα παραπάνω άρθρα επιβάλλεται νόμιμη απαγόρευση διάθεσης του πράγματος ή δικαιώματος που κατασχέθηκε, η οποία δεν περιλαμβάνει τη διάθεση και γενικότερα τη μεταβολή, που επέρχεται ανεξάρτητα από τη βούληση του δικαιούχου-οφειλέτη (Μπρίνια, ό.π., σ. 1623). Ειδικότερα, απαγορευμένη διάθεση, κατά την έννοια του νόμου, που αν ενεργηθεί είναι άκυρη ως προς τον επισπεύδοντα, νοείται η δικαιοπραξία που συνεπάγεται άμεση μεταβίβαση ή κατάλυση του κατασχεμένου δικαιώματος (ΟΛΑΠ 41/1996, ΑΠ 1230/2001). Υπό την ισχύ του Αστικού Κώδικα, κρατεί η αντίληψη ότι δεν θεωρείται διάθεση η παράλειψη απόκτησης ή άσκησης του δικαιώματος, λ.χ. απώλεια της κυριότητας λόγω της παράλειψης διακοπής της χρησικτησίας τρίτου προσώπου, καθώς στην περίπτωση αυτή η απώλεια του δικαιώματος λόγω της χρησικτησίας επέρχεται ex lege (Γεωργιάδη, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, έκδ. 2002, σ. 463.) Αποτελεί, δηλαδή, αναγκαστική διάθεση, που δεν καταλαμβάνεται από τις διατάξεις των άρθρων ΑΚ 175 επ. και, μάλιστα, ανεξάρτητα εάν η παράλειψη της διακοπής της γίνεται in fraudem legis (Μπαλή, Γενικά Αρχαία του Αστικού Δικαίου, σ. 105, Γεωργιάδη, Εμπράγματο Δίκαιο Ι (2010), παρ. 44 II 1, αρ. 27, σ. 523, Λ. Κιτσαρά, Ενοχικές δεσμεύσεις της εξουσίας διάθεσης κατά το άρθρο 177 ΑΚ, σ. 126-127).

14. Όπως γίνεται δεκτό, κατά την κρατούσα θεωρία και νομολογία, τα ακίνητα που έχουν κατασχεθεί δεν εξαιρούνται της χρησικτησίας, καθώς δεν περιλαμβάνονται στο κανονιστικό εύρος των άρθρων 1054 και 1055 του Αστικού Κώδικα [ΑΠ 1484/1984 (ad hoc), ΕφΑθ 7157/1995, 9706/1980 ΑρχΝ

33.19, ΕφΠειρ 516/2007 ⁶, ⁷, Γεωργιάδη, ό.π., Π. Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως ΙΙα (2018), σ. 308-209, σημ. 165, Νίκα, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως ΙΙ (2018), σ. 266 σημ. 143, Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα (Νικολόπουλο), ό.π., σ. 1937, Ι. Σπυριδάκη, Αναγκαστική Εκτέλεση (2018), σ. 314, σημ. 82, Δ. Παπαστερίου, Εμπράγματο Δίκαιο ΙΙ, παρ. 48, αρ. 28, σ. 331, Π. Λαδά, Η απαγόρευση διαθέσεως στο ουσιαστικό δίκαιο και στην αναγκαστική εκτέλεση, Επιστημονική Επετηρίδα ΔΣΘ Αρμ 1990, σ. 90 επ. (93), Κίτσαρά, ό.π., σ. 128 σημ. 464, Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ο τίτλος στην τακτική χρησικτησία, Συμβολή στην ερμηνεία των άρθρων 1041 και 1043 ΑΚ, β' εκδ., σ. 69 επ. (72, σημ. 118) Βλ. και Μπρίνια, ό.π., σ. 1620 επ.⁸, Ευθυμίου, Η απαγόρευση διάθεσης στον ΚΠολΔ (2018), σ. 14 σημ. 35. Contra, ΜΠΤρικ 732/2000 (ασφαλ. μετρ.) ΝοΒ 2001.283, ΕιρΡοδ 13/2010, Μπαλή, Εμπράγματο Δίκαιο (1961), σ. 176, Μπέη, Αναγκαστική Εκτέλεση Ειδικό Μέρος Ι, σ. 2100-2101, Βαθρακοκοίλη, ΕρμΚΠολΔ υπ' άρθρ. 997 σ. 231]. Πολύ περισσότερο, η κατάσχεση δεν διακόπτει τη χρησικτησία που έχει αρχίσει πριν από αυτήν, δεδομένου ότι δεν επιφέρει απώλεια της νομής για τον χρησιδεσπύζοντα (ΑΠ 1484/1984, Γεωργιάδη, ό.π.).

15. Όπως ειδικότερα κρίθηκε με την απόφαση του Αρείου Πάγου με αριθμό 1484/1984, με την οποία ερμηνεύτηκε η προϊσχύσασα και ομοίου περιεχομένου προς το άρθρο 38 ΚΕΔΕ ταυτάριθμη διάταξη του ΝΕΔΕ, τα πράγματα, των οποίων απαγορεύεται η διάθεση, δεν παύουν να είναι αντικείμενο χρησικτησίας, εκτός εάν προκύπτει το αντίθετο από τη διάταξη που θεσπίζει την απαγόρευση διάθεσης, και αυτό διότι ο Αστικός Κώδικας, στο άρθρο 1054, χαρακτηρίζει ως

⁶ Με την απόφαση αυτή γίνεται δεκτό ότι η απαγόρευση της διάθεσης των κατασχεμένων πραγμάτων δεν περιλαμβάνει τη διάθεση που γίνεται με νόμο ή σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης, χωρίς να μνημονεύει ειδικότερα την περίπτωση της χρησικτησίας, η οποία, όμως, αποτελεί τέτοια διάθεση (με νόμο).

⁷ Πρβλ. ΑΠ 1705/2009, με την οποία εξετάζεται, υπό συγκεκριμένο πραγματικό, η συνδρομή των προϋποθέσεων της έκτακτης χρησικτησίας σε κατασχεμένο ακίνητο και ειδικότερα εάν είχε συμπληρωθεί ή όχι η απαιτούμενη 20ετία στη νομή του ακινήτου, με συνυπολογισμό και του χρόνου νομής του χρησιδεσπύζοντος επί του ακινήτου, ενώ αυτό ήταν κατασχεμένο. Βλ., επίσης, τις ΑΠ 533/2003 και ΑΠ 903/2009, που δέχονται διαδρομή χρόνου χρησικτησίας από το έτος 1980 χωρίς να διακοπεί από την αναγκαστική κατάσχεση του χρησιδεσποζόμενου ακινήτου το έτος 1993 (παρά μόνο με την μεταγενέστερη άσκηση κατά του χρησιδεσπύζοντος αναγνωριστικής αγωγής κυριότητας).

⁸ Δέχεται ότι και στην κατάσχεση κινητών και ακινήτων, ως απαγορευμένη διάθεση νοείται οποιαδήποτε απώλεια, επιβάρυνση ή αλλοίωση του δικαιώματος στο κατασχεθέν πράγμα, οποιαδήποτε μεταβολή γενικά αυτού που γίνεται δικαιοπρακτικά με τη βούληση του καθού η εκτέλεση οφειλέτη, ενώ δεν υπάγεται στον περιορισμό η διάθεση που πραγματοποιείται μετ' επιταγή του νόμου ή δικαστικής απόφασης.

ανεπίδεκτα χρησικτησίας μόνον τα εκτός συναλλαγής πράγματα, εξαιρεί δε της χρησικτησίας μόνον τα πράγματα, τα οποία μνημονεύονται ειδικώς στο άρθρο 1055. Περαιτέρω, με την απαγόρευση διάθεσης, που θεσπίζεται με την παραπάνω διάταξη, με την οποία σκοπήθηκε η προστασία των δανειστών του καθού η κατάσχεση οφειλέτη, πλήττουσα το κύρος της διάθεσης με τη βούληση μόνον του οφειλέτη (καθού η κατάσχεση), όχι δε το κύρος της διάθεσης που επέρχεται ανεξαρτήτως της βούλησης αυτού, ενεργεί υποκειμενικώς και αφορά μόνον στον καθού η εκτέλεση και όχι και στο κατασχεμένο πράγμα, το οποίο δεν λαμβάνει τον χαρακτήρα του αναπαλλοτρίωτου ούτε τίθεται εκτός συναλλαγής. Κατά συνέπεια, το κατασχεμένο πράγμα μπορεί να χρησιδεσποσθεί από τρίτο, καθώς η κατάσχεση καθεαυτή δεν έχει ως επακόλουθο την απώλεια της νομής *corpois* για τον χρησιδεσπόζοντα, τουλάχιστον στην περίπτωση που δεν έχει διορισθεί τρίτος μεσεγγυούχος.

16. Η αντίθετη (μη κρατούσα) άποψη, στηριζόμενη σε επιχειρήματα αρυόμενα από το σκοπό της διάταξης που απαγορεύει τη διάθεση των κατασχεμένων (βλ. Μπαλή, ό.π.), όπως επίσης και από την παρέμβαση της δημόσιας αρχής στη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, με τη θέση του κατασχεμένου κάτω από τη διασφαλιστική εξουσία του κράτους με τον ορισμό μεσεγγυούχου, ως οργάνου της εκτέλεσης που ασκεί δημόσια εξουσία (βλ. Μπέη, ό.π.), δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, ο μεν σκοπός της κατάσχεσης λήφθηκε ρητώς υπόψη από το ανώτατο αναιρετικό δικαστήριο και δεν θεωρήθηκε εμπόδιο για τη χρησικτησία των κατασχεμένων πραγμάτων. Κανένας λόγος, άλλωστε, δεν υπάρχει να χαίρει ο δανειστής του καθού η εκτέλεση- δικαιούχου του κατασχεμένου δικαιώματος μεγαλύτερης προστασίας από αυτήν, την οποία παρέχει ο νόμος στον ίδιο το δικαιούχο (βλ. και Λαδά, ό.π.). Η δε μεσεγγύηση δεν καθιστά μη νοητή ή μη ανεκτή από το δίκαιο τη χρησικτησία του πράγματος από τρίτο πρόσωπο, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι, όπως γίνεται δεκτό κατά τα προεκτεθέντα, δεν αναιρείται λόγω της μεσεγγύησης η νομή επί του κατασχεμένου ακινήτου (πρβλ. ΟΛΑΠ 5/2006, ΑΠ 832/2007, 1996/2006). Σε κάθε περίπτωση, είναι φανερό ότι το εκ της μεσεγγύησης προβαλλόμενο εμπόδιο για τη χρησικτησία υποχωρεί όταν δεν υφίσταται μεσεγγυούχος για οποιοδήποτε λόγο.

17. Συμπερασματικά, δεν αποκλείεται, ανάλογα με τις περιστάσεις της κάθε περίπτωσης, να επέλθει απώλεια της κυριότητας κατασχεμένου ακινήτου με την

κτήση αυτής από τρίτο πρόσωπο με τα προσόντα της χρησικτησίας, εφόσον συνέτρεξαν οι προϋποθέσεις της και, ειδικότερα, προκειμένου περί έκτακτης χρησικτησίας, όταν ασκήθηκε η νομή του ακινήτου, δηλαδή η φυσική εξουσίαση⁹ του πράγματος με διάνοια κυρίου, επί συνεχή εικοσαετία, στην οποία μπορεί να προσμετρηθεί ο χρόνος του δικαιοπαρόχου. Πολύ δε περισσότερο, η κατάσχεση δεν διακόπτει τη χρησικτησία, που έχει ήδη ξεκινήσει πριν από την επιβολή της κατάσχεσης, παρά μόνον εάν αυτή είχε ως υλική συνέπεια την αποβολή του χρησιδεσπόζοντος από το ακίνητο είτε την παρεμπόδισή του κατά την άσκηση της φυσικής εξουσίας του πράγματος, πράγμα που κρίνεται με βάση το πραγματικό της κάθε περίπτωσης.

18. Η κήρυξη ενός φυσικού ή νομικού προσώπου, που έχει την ιδιότητα του εμπόρου, σε κατάσταση πτώχευσης έχει, ως βασική, περιουσιακής φύσης, συνέπεια την αυτοδικαίως επερχόμενη πτωχευτική απαλλοτρίωση του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων, που ανήκαν στον οφειλέτη το πρωί της ημέρας της δημοσίευσης της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση. Έγκειται δε η πτωχευτική απαλλοτρίωση στην απαγόρευση διοίκησης (διαχείρισης και διάθεσης) από τον πτωχό, ο οποίος πάντως παραμένει κύριος της περιουσίας του, οποιουδήποτε στοιχείου της παραπάνω πτωχευτικής περιουσίας και στην ανάληψη της διοίκησης της περιουσίας αυτής από το σύνδικο, ο οποίος και μόνον και όχι ο πτωχός νομιμοποιείται ενεργητικά και παθητικά σε δίκες που την αφορούν (ΑΠ 819/2014), με αποτέλεσμα, υπό το προϊσχύσαν και εφαρμοζόμενο στην περίπτωση του ερωτήματος νομοθετικό καθεστώς (β.δ. της 19-4/1-5-1935), να είναι άκυρη κάθε πράξη αυτού (πτωχού οφειλέτη) ή προς αυτόν, με την οποία στοιχείο της πτωχευτικής περιουσίας εκποιείται, επιβαρύνεται ή και εγκαταλείπεται (Ευαγ. Περάκη, Πτωχευτικό Δίκαιο. Εκδ. 2^η, σ. 193).¹⁰ Δεν αποτελεί, όμως, διάθεση, όπως προεκτίθεται (παρ. 13), η παράλειψη κτήσης δικαιώματος ή η παράλειψη αποτροπής της πρωτότυπης κτήσης κυριότητας ακινήτου από τρίτον, όπως είναι η κτήση κυριότητας με τα προσόντα της χρησικτησίας – της σχετικής απαγορευτικής διάταξης (άρθρο 2

⁹ Με εμφανείς υλικές ενέργειες επάνω σε αυτό, που προσιδιάζουν στη φύση και το προορισμό του, με τις οποίες εκδηλώνεται η βούληση του νομέα να το εξουσιάζει (όπως είναι η επίσκεψη, η επίβλεψη του ακινήτου, η καλλιέργεια αυτού, η περίφραξη, η εκμίσθωση κλπ (ΑΠ 289/2016, ΑΠ 452/2016, ΑΠ 1402/2015, ΑΠ 366/2015, ΑΠ 1077/2012)

¹⁰ Ήδη, υπό το καθεστώς του Πτωχευτικού Κώδικα, οι πράξεις είναι ανενεργείς, χωρίς την έγκριση του συνδίκου (αρ. 17 παρ. 1 ν. 3588/2007 - ΠτΚ)

α.ν. 635/1937), άλλωστε, αναφερομένης ρητώς σε απαγόρευση κάθε «δικαιοπραξίας». Επισημαίνεται ότι η αδράνεια του δικαιούχου να ασκήσει το δικαίωμά του δεν πρέπει να συγχέεται με την προαναφερομένη «εγκατάλειψη» περιουσιακού στοιχείου (βλ. Περάκη, ο.π.). Η τελευταία συνιστά δικαιοπραξία παραίτησης από την κυριότητα με σκοπό να καταστεί τούτο αδέσποτο ή κοινόχρηστο, η οποία, προκειμένου περί ακινήτων, πρέπει να περιβληθεί τον συμβολαιογραφικό τύπο και να μεταγραφεί (βλ. ΑΠ 336/2018, 1265/2007, 1882/1996, ΑΠ 1169/2000, 1808/1981, ΕφΘεσσαλ 1225/1990, ΠΠΑ 2267/2010).

19. Εξάλλου, δεν είναι δυνατή η χρησικτησία ομάδας πραγμάτων ή περιουσίας, όπως είναι η πτωχευτική περιουσία, για το λόγο ότι δεν είναι δεκτικά νομής τα σύνολα περιουσιών, είναι, όμως, δεκτικά χρησικτησίας και χρησιδεσπάζονται χωριστά τα κατ' ιδίαν πράγματα που απαρτίζουν την ομάδα (Γεωργιάδη, Εμπράγματο Δίκαιο 2010, σ. 520). Γενικά, δεν αμφισβητείται ότι επιτρέπεται η απόκτηση με χρησικτησία πράγματος που ανήκει στην πτωχευτική περιουσία (Κιτσαρά, ό.π., σ. 128, 464, όπου και περαιτέρω παραπομπή σε θεωρία και νομολογία).

20. Όπως έχει κριθεί (ΟΛΑΠ 395/1980, ΑΠ 684/2013, 535/1998, ΟΛΣΤΕ 1375-6/2013, ΣΤΕ 2803/2014, ΣΤΕ 3199/2011, 399/2012), από την κήρυξη της παύσης των εργασιών της πτώχευσης, λόγω έλλειψης ενεργητικού περιουσίας, εξακολουθεί μεν να υπάρχει η πτώχευση, τελεί όμως σε αδράνεια, κατά τη διάρκεια της οποίας παύει το λειτούργημα του συνδίκου, καθώς και η διαχείριση από αυτόν της πτωχευτικής περιουσίας, την οποία αναλαμβάνει ο πτωχός, ο οποίος νομιμοποιείται πλέον να ασκεί τα δικαιώματά του τόσο ενεργητικά, όσο και παθητικά και να παρίσταται επί δικαστηρίου προσωπικώς χωρίς τη σύμπραξη του συνδίκου.

21. Ο σε σχέση με την εκτέλεση τρίτος, του οποίου προσβάλλεται το δικαίωμα κυριότητάς του επί του αντικειμένου της εκτέλεσης, δικαιούται να ασκήσει την κατά το άρθρο 74 ΚΕΔΕ ανακοπή κατά της διοικητικής εκτέλεσης. Η ανακοπή αυτή απευθύνεται υποχρεωτικά κατά του επισπεύδοντος δανειστή και του καθού η εκτέλεση οφειλέτη, οι οποίοι συνδέονται μεταξύ τους με το θεσμό της αναγκαστικής ομοδικίας (ΟΛΑΠ 63/1981, ΑΠ 1791/2008, 562/2006), επιδιώκεται δε με αυτήν η ακύρωση της εκτέλεσης, στην έκταση που επιβάλλει η προστασία του προσβαλλόμενου δικαιώματος του τρίτου (βλ. ΑΠ 1705/2009, 2154/2014,

1151/1981).¹¹ Συγχρόνως, βασικό αντικείμενο της δίκης αποτελεί η αναγνώριση του δικαιώματος του ανακόπτοντος (ΑΕΔ 1/1991) - και μάλιστα ανεξάρτητα αν ρητώς σωρεύεται στην ανακοπή σχετικό αίτημα, καθώς η διάγνωση του δικαιώματος αποτελεί προδικαστικό ζήτημα για την ακύρωση της ανακοπτόμενης πράξης - ή και η καταψήφισή του, εφόσον σωρεύεται αίτημα να αποδοθεί το πράγμα από τον μεσεγγυούχο στον ανακόπτοντα δικαιούχο (Μπρίνια, Διοικητική Εκτέλεση, σ. 785). Κατά την έννοια δε της παραπάνω διάταξης¹², παρέχεται στον τρίτο δικαίωμα ανακοπής κατά της διοικητικής εκτέλεσης, όχι μόνον κατά τη διάρκειά της, αλλά και μετά το πέρας αυτής (74 παρ. 2 ΚΕΔΕ), οπότε στρέφεται κατά του υπερθεματιστή, μόνον όμως όταν προσβάλλεται δικαίωμα κυριότητάς του επί του αντικειμένου της εκτέλεσης (κινητού ή ακινήτου), όχι δε και όταν συντρέχουν οι λοιπές περιπτώσεις του άρθρου 936 ΚΠολΔ (ΑΠ 1791, 1653/2008, 1306/2006).

22. Το δικαίωμα της κυριότητας του τρίτου στην ανακοπή του άρθρου 74 ΚΕΔΕ¹³, όπως και το δικαίωμα του τρίτου που μπορεί να αντιταχθεί με ανακοπή στην κατά τον ΚΠολΔ αναγκαστική εκτέλεση, πρέπει να έχει ήδη αποκτηθεί κατά το χρόνο διενέργειας της βλαπτικής πράξης του δικαιώματος αυτού, ήτοι κατά το χρόνο της κατάσχεσης. Όπως, όμως, γίνεται δεκτό, εξυπακούεται ότι τούτο δεν ισχύει, όταν το δικαίωμα του τρίτου στο κατασχεμένο έχει αποκτηθεί με πρωτότυπο τρόπο, λ.χ. με τακτική ή έκτακτη χρησιμότητα ή από άλλο πρόσωπο πλην του καθού η εκτέλεση, οπότε αρκεί να έχουν συμπληρωθεί οι όροι κτήσης του δικαιώματος κατά τη συζήτηση της ανακοπής (ΠΠΡοδ 304/2006, 162/2003, ΜΠΛαμ 614/2018, ΜΠΡοδ 13/2011, Μπρίνια, Αναγκαστική Εκτελέσεις Ι, άρθρο 936 παρ. 179, σ. 506, Π. Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως Ι (2017), σ. 847, Βαθρακοκοίλη, ΕρμΚΠολΔ, άρθρο 936 αρ. 47, σελ. 452-453, Γιδόπουλου, Το δίκαιον της αναγκαστικής

¹¹ Κατ' άλλη διατύπωση επιδιώκεται η διάπλωση της ανενέργειας της εκτέλεσης ως προς τον τρίτο (ΑΠ 434/1995, 1697/2017, ΕφΔωδ 70/2017, ΕφΑθ 4839/2001¹¹), η οποία, πάντως, οδηγεί, κατ' αποτέλεσμα, στη δικαστική ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης (ΟΛΑΠ 418/1984, ΑΠ 654/2013, 1132/2011).

¹² Κατ' απόκλιση των όσων ορίζονται στο άρθρο 936 παρ. 1 ΚΠολΔ, που εφαρμόζεται στην αναγκαστική (κοινή) εκτέλεση, κατά την οποία η ανακοπή του τρίτου μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε, ενόσω όμως διαρκεί η εκτέλεση και όχι μετά το πέρας αυτής, δηλ. μετά την κατακύρωση του πράγματος στον υπερθεματιστή και την παράδοσή του σε αυτόν (επί κινητών) ή την εγκατάσταση του τελευταίου σε αυτό (επί ακινήτων), προστατεύεται δε με αυτήν κάθε δικαίωμα που μπορεί να αντιταχθεί έναντι του κατασχόντος.

¹³ Όπως και το οποιοδήποτε (όχι μόνο κυριότητα), αντιτασσόμενο έναντι του καθού η εκτέλεση οφειλέτη, δικαίωμα του τρίτου στην ανακοπή του άρθρου 936 ΚΠολΔ.

εκτελέσεως, σ. 234-235, Ράμμου, Εισηγήσεις Αστικού Δικονομικού Δικαίου κατά τον ΚΠολΔ, σ. 54, Δεληκωστόπουλου-Σινανιώτη, Πολιτική Δικονομία, σ. 177, Οικονομίδη-Λιβαδά, Πολιτική Δικονομία, παρ. 194 σημ. 30, Νίκα, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως Ι (2017), σ. 696, σημ. 77. Πρβλ. ΕφΑθ 851/2009 και ΕφΘεσσαλ 957/1995).

23. Ανεξάρτητα από τη θεμελίωση ή μη δικαιώματος άσκησης της ανακοπής του άρθρου 74 ΚΕΔΕ (ή του άρθρου 936 ΚΠολΔ) για την ακύρωση της εκτέλεσης, ο τρίτος προστατεύεται (και) με την κατά το κοινό δίκαιο αγωγή, όπως είναι η διεκδικητική ή η αναγνωριστική αγωγή κυριότητας, κατά τα άρθρα 1094 ΑΚ και 70 ΚΠολΔ, την οποία μπορεί να ασκήσει τόσο κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης, οπότε όμως δεν επιτυγχάνεται η ακύρωση της διαδικασίας που επισπεύδεται (ΑΠ 1705/2009), όσο και μετά το πέρας αυτής¹⁴.

24. Όπως γίνεται δεκτό, κατά το σύστημα ακυροτήτων που διέπει τη διαδικασία, τόσο της αναγκαστικής εκτέλεσης με τον ΚΠολΔ, όσο και της διοικητικής εκτέλεσης, η παράλειψη προσβολής με ανακοπή της πλημμελούς πράξης εκτέλεσης, όταν η πλημμέλεια αποτελεί νομικό ελάττωμα του κατασχεμένου πράγματος, όπως είναι η έλλειψη κυριότητας του οφειλέτη επί του κατασχεμένου (ή και η εξουσία διάθεσής του, στην κοινή εκτέλεση), έχει ως συνέπεια ότι η πράξη παραμένει τυπικά (δικονομικά) έγκυρη, είναι όμως απρόσφορη να προσπορίσει το αποτέλεσμά της κατά το ουσιαστικό δίκαιο (ΟΛΑΠ 1688/1983, ΑΠ 640/2017, 265/2004, 384/2002).

25. Το απρόσφορο της ως άνω πλημμελούς κατάσχεσης να οδηγήσει σε πλειστηριασμό, με τον οποίο να μεταβιβάζεται το δικαίωμα, υλοποιείται μέσω της διάταξης του άρθρου 1005 παρ. 1 εδ. β' ΚΠολΔ, που εφαρμόζεται και στη διοικητική εκτέλεση κατ' άρθρο 89 ΚΕΔΕ (ΝΣΚ 213/1996, όπου και παραπομπή σε θεωρία και νομολογία). Με την παραπάνω διάταξη, σύμφωνα με την οποία, με την κατακύρωση και αφότου μεταγραφεί η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης, ο υπερθεματιστής αποκτά το δικαίωμα που είχε εκείνος κατά του οποίου έγινε η εκτέλεση, καθιερώνεται ρητώς η αρχή ότι ο πλειστηριασμός, ως ιδιόρρυθμη σύμβαση πώλησης (ΟΛΑΠ 1/1998, ΑΠ 1788/2012), αποτελεί αιτία παράγωγου τρόπου κτήσης κυριότητας και συνεπώς με αυτόν δεν δημιουργείται

¹⁴ Οπότε, όμως, με το άρθρο 1020 ΚΠολΔ τίθεται αποκλειστική προθεσμία για την άσκηση της αγωγής, για τα κινητά ενός έτους από τότε που παραδόθηκαν στον υπερθεματιστή, και για τα ακίνητα πέντε ετών από τότε που μεταγράφηκε η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης.

νέο δικαίωμα, αλλά ο υπερθεματιστής, ως ειδικός διάδοχος του καθού η εκτέλεση, παραλαμβάνει το πράγμα με όσα δικαιώματα είχε ο τελευταίος σε αυτό κατά το χρόνο του πλειστηριασμού (ΑΠ 1531/2012, 957/2010, ΑΠ 1791/2008, 1306/2006, 242/2000, 442/1993, ΟΛΝΣΚ 191/2014).

Εφόσον δε η μεταβίβαση είναι ανίσχυρη κατά το ουσιαστικό δίκαιο, ο τρίτος δικαιούχος του αντικειμένου που εκπλειστηριάστηκε, ο οποίος δεν έκανε χρήση της διεκδικητικής ανακοπής κατά τη διάρκεια της εκτελεστικής διαδικασίας, μπορεί να ζητήσει την απόδοση του πράγματος από τον υπερθεματιστή είτε με την ανακοπή του άρθρου 74 ΚΕΔΕ, εντός της προθεσμίας της παραγράφου 2 του άρθρου τούτου, είτε, όπως προαναφέρεται (στην παράγραφο 23), με την κοινή εμπράγματη αγωγή, εντός της ίδιας προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 1020 ΚΠολΔ (βλ. υποσημ. 15).

26. Σύμφωνα με το άρθρο 1017 ΚΠολΔ, που εφαρμόζεται και στη διοικητική εκτέλεση (89 ΚΕΔΕ), το επισπεύδον τον πλειστηριασμό πράγματος Ελληνικό Δημόσιο ευθύνεται έναντι του υπερθεματιστή προς αποκατάσταση της ζημίας του με την καταβολή αποζημίωσης, η έκταση και το περιεχόμενο της οποίας προσδιορίζονται από τις γενικές διατάξεις των άρθρων 297-300 ΑΚ, εξαιτίας των νομικών ελαττωμάτων (δικαιώματα τρίτων και ιδίως η έλλειψη κυριότητας του μεταβιβάζοντος οφειλέτη) του πράγματος που εκπλειστηριάστηκε, αρκεί, κατά το χρόνο του πλειστηριασμού, δηλαδή της κατακύρωσης, να τελούσε σε (θετική) γνώση των πραγματικών περιστατικών που συνιστούν το νομικό ελάττωμα (ΟΛΑΠ 1177/2014, ΑΠ 6/2015, 470/2013), έστω και αν αγνοούσε τις έννομες συνέπειές τους (ΝΣΚ 346/2012, ΔΠΑ 12534/1996, Β. Καράκωστα, Αποζημιωτική αγωγή λόγω νομικού ελαττώματος του εκπλειστηριασθέντος με τη διαδικασία του ΚΕΔΕ ακινήτου, ΔΕΕ 1999.45, όπου και παραπομπή σε περαιτέρω νομολογία), ενώ δεν αποκλείεται και η ευθύνη του κατά τις διατάξεις περί αδικαιολόγητου πλουτισμού (1017 εδ. β' ΚΠολΔ) (ΑΠ 6/2015, 83/2014. Βλ. επίσης ΑΠ 1306/2006, 1519/1999).

27. Επίσης, γίνεται δεκτό ότι ο θιγόμενος από την παράνομη επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης δικαιούται να ασκήσει αγωγή κατά του επισπεύδοντος δανειστή, με την οποία να ζητήσει την αποκατάσταση της ζημίας του από την παράνομη εκτέλεση (ΑΠ 819/2013, 660/2010, 273/2008, 223/2004, ΠΠΑ 318/2011, ΟΛΝΣΚ 277/2017, 114/2014), ενώ στη διοικητική εκτέλεση η αποζημίωση για παράνομη και ζημιολόγο πράξη που έλαβε χώρα στο πλαίσιο

της επιδιώκεται με την αγωγή του άρθρου 105 ΕισΝΑΚ ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων.

28. Περαιτέρω, οι τελεσίδικες αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων, ανεξαρτήτως της ορθότητάς τους (ΟΛΑΠ 1/2005, ΑΠ 890/2018, 310/2017), παράγουν δεδικασμένο, ως επακόλουθο του συζητητικού συστήματος που ισχύει κατά το άρθρο 106 ΚΠολΔ στην πολιτική δίκη, το οποίο δεσμεύει τόσο τους διαδίκους, όσο και τα δικαστήρια και συνίσταται στην αδυναμία αμφισβήτησης όσων κρίθηκαν δεσμευτικά με την απόφαση. Η παραπάνω δεσμευτική ενέργεια καταλαμβάνει αποκλειστικά τους διαδίκους που μετείχαν στη δίκη, επί της οποίας εκδόθηκε η τελεσίδικη απόφαση και τους καθολικούς ή ειδικούς διαδόχους αυτών, που απέκτησαν την ιδιότητα αυτή κατά τη διάρκεια της δίκης ή μετά το πέρας αυτής, καθώς και τις περιοριστικά απαριθμούμενες στις παραπάνω διατάξεις, που δεν επιδέχονται ανάλογης εφαρμογής (ΑΠ 249/2011), κατηγορίες τρίτων προσώπων και δεν εκτείνεται σε τρίτους (ΑΠ 575/2019, 258/2018, 920/2013, 1471/2012, 1070/2006), οι οποίοι δεν δεσμεύονται ούτε ωφελούνται από το δεδικασμένο (ΝΣΚ 69/2015, όπου και παραπομπή σε θεωρία και νομολογία). Τα παραπάνω υποκειμενικά όρια του δεδικασμένου ισχύουν και ως προς τα ζητήματα που κρίθηκαν παρεμπιπτόντως με την απόφαση και καταλαμβάνονται από το δεδικασμένο με τις προϋποθέσεις του άρθρου 331 ΚΠολΔ, δηλαδή εφόσον αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση του κύριου ζητήματος και το δικαστήριο ήταν υλικά αρμόδιο να αποφασίσει και για τα παρεμπίπτοντα αυτά ζητήματα (ΑΠ 920/2013, 249/2011)¹⁵.

29. Ο τρίτος, που δεν συμμετείχε ούτε προσκλήθηκε σε δίκη που διεξάχθηκε χωρίς τη συμμετοχή του, μπορεί να ασκήσει τριτανακοπή, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 586 επ. ΚΠολΔ και, στρεφόμενος κατά της οριστικής

¹⁵ Απόπειρες διεύρυνσης των υποκειμενικών ορίων του δεδικασμένου σε ειδικές περιπτώσεις (ιδίως με τις κατασκευές της τριτενέργειας του δεδικασμένου ή της θεωρίας της ουσιαστικής δέσμευσης), όπως στην περίπτωση, κατά την οποία, κατά τη διαδικασία της εκτέλεσης, τρίτος προβάλλει ουσιαστικό δικαίωμα (με τα άρθρα 74 ΚΕΔΕ ή 936 ΚΠολΔ) στο αντικείμενο της εκτέλεσης, το οποίο έχει κριθεί με ισχύ δεδικασμένου σε άλλη δίκη με διαδίκους τον καθού η εκτέλεση οφειλέτη και τον τρίτο, οπότε έχει υποστηριχθεί η επέκταση της ισχύος του δεδικασμένου και έναντι του επισπεύδοντος δανειστή (Κονδύλη, Το Δεδικασμένο κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, σ. 553 σημ. 54, Κολοτούρου, Υπερχειλείς εκφάνσεις του δεδικασμένου, ΕΛΛΔ 4(2005), σ. 975 επ. - όπου και παραπομπή, ως προς το αποτέλεσμα της ως άνω δέσμευσης, σε Μπρίνια, Αναγκαστική Εκτέλεση Ι (1978) αρ. 936 σ. 510-511, Σταματόπουλο, Η δικαστική προστασία του τρίτου στην αναγκαστική εκτέλεση κατά την ΚΠολΔ 936 (1994) 283-287 -, ΕφΑθ 2525/1999, ΕφΡοδ (μον.) 71/2018, ΕφΘεσσαλ 401/2015), δεν έχουν επικρατήσει στη νομολογία (βλ. ΑΠ 1697/2017, 249/2011, 562/2006).

απόφασης και κατά των διαδίκων, οι οποίοι συμμετείχαν στη διαδικασία, μετά το πέρας της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή, να ζητήσει και να επιτύχει την ακύρωσή της, επικαλούμενος και αποδεικνύοντας την προς τούτο ύπαρξη εννόμου συμφέροντος, συνισταμένου στην αποτροπή της βλάβης ή του κινδύνου, που δημιουργεί η προσβαλλόμενη απόφαση για τα έννομα συμφέροντά του. Η βλάβη, στην οποία θεμελιώνεται το έννομο συμφέρον του τριτανακόπτοντος πρέπει να είναι δικονομική, άμεση ή έμμεση ή και ενδεχόμενη, αρκεί πάντως να προκύπτει από την απόφαση ή από την εκτέλεση αυτής. Απλές προσδοκίες ή πρόκριμα επιβλαβές από την προσβαλλόμενη απόφαση δεν μπορεί να αποτελέσει τούτο αντικείμενο του δικαστικού αγώνα, ώστε να δικαιολογείται το έννομο συμφέρον του τρίτου προς άσκηση τριτανakoπής κατ' αυτής (ΑΠ 386/1989, ΠΠΑ 3105/2013, Βαθρακοκοίλη ΕρμΚΠολΔ, σ. 711-714). Οι δε λόγοι της τριτανakoπής δεν αναφέρονται ασφαλώς σε σφάλμα της προσβαλλόμενης απόφασης, αλλά αποτελούν οιονεί αιτιάσεις, με τις οποίες προβάλλονται νομικοί λόγοι ή πραγματικά περιστατικά, που παριστούν τη δικαστική κρίση, που εκφράστηκε με την τριτανakoπτόμενη, βλαπτική των εννόμων συμφερόντων του τριτανakoπτοντος (ΑΠ 1513/2008). Μετά την ακύρωση της τριτανakoπτομένης απόφασης, το δικαστήριο προχωρεί σε αντίστοιχη έρευνα της αρχικής αίτησης (ΑΠ 1084/1990, ΕφΛαρ 252/2012, ΕφΔωδ 236/2009, Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα, ΕρμΚΠολΔ 2000, σ. 1529). Αν ο τρίτος δεσμεύεται από το δεδicasμένο πρέπει, επιπλέον, να επικαλεσθεί και να αποδείξει δόλο μεταξύ των διαδίκων της δίκης, επί της οποίας εκδόθηκε η τριτανakoπτόμενη απόφαση.

30. Περαιτέρω, όπως γίνεται δεκτό, η τελεσίδικη απόφαση περί κυριότητας (με εξαίρεση την περίπτωση που αυτή είναι διαπλαστική – άρθρο 1056 ΑΚ), δεν δημιουργεί νέα κυριότητα υπέρ του διαδίκου που νίκησε, αλλά αναγνωρίζει την υπάρχουσα. Η δε απόφαση που εκδίδεται επί αναγνωριστικής ή διεκδικητικής αγωγής, με την οποία αναγνωρίζεται η κυριότητα και, στην περίπτωση της διεκδικητικής αγωγής, διατάσσεται η απόδοση του πράγματος (ΑΚ 1094), δεν περιέχει επιδίκαση, καθώς το δικαστήριο επιλαμβάνεται και κρίνει επί υφισταμένου δικαιώματος, που αμφισβητείται, επομένως η απόφαση δεν δημιουργεί αυτή το δικαίωμα, αλλά αναγνωρίζει το υπάρχον, και μάλιστα είτε έκρινε ορθά είτε εσφαλμένα (Γεωργιάδη Εμπράγματο Δίκαιο 449 αρ. 3, Μπαλή, Εμπράγματον Δίκαιον, εκδ. 4^η, παρ. 76, σ. 190, ΝΣΚ 649/1998). Τούτο ισχύει

και ειδικότερα, προκειμένου περί δικαστικών αποφάσεων που αναγνωρίζουν την κυριότητα ακινήτου λόγω έκτακτης χρησικτησίας. Το δικαίωμα της κυριότητας δεν δημιουργείται από τη δικαστική απόφαση, αλλά με αυτήν αναγνωρίζεται το δικαίωμα που δημιουργήθηκε κατά το χρόνο που, σύμφωνα με την απόφαση, συμπληρώθηκε ο χρόνος (εικοσαετία) της χρησικτησίας. Δηλαδή, νομικός τίτλος της κυριότητας αυτής δεν είναι η δικαστική απόφαση, αλλά η έκτακτη χρησικτησία (ΝΣΚ 649/1998).

31. Όπως προαναφέρεται (στην παράγραφο 24), η κατά τον ΚΕΔΕ επιβαλλομένη αναγκαστική κατάσχεση, ως διαδικαστική πράξη της εκτέλεσης, εφόσον δεν ακυρωθεί κατόπιν άσκησης ανακοπής, παραμένει, τυπικώς τουλάχιστον, έγκυρη και δεσμευτική, ανεξάρτητα από την αδυναμία της να επιφέρει τα κατά το ουσιαστικό δίκαιο αποτελέσματά της και εμποδίζει την ελεύθερη διάθεση του πράγματος. Για να παύσει να ισχύει η κατάσχεση απαιτείται είτε δικαστική ακύρωσή της με την άσκηση ανακοπής, είτε ανάκλησή της, παραίτηση δηλαδή του κατασχόντος Δημοσίου από αυτήν (Β. Παπαχρήστου, Η άμυνα του οφειλέτη στη διοικητική εκτέλεση, σ. 82, περιθ. αρ. 7).

32. Όπως έχει ήδη κριθεί, στο χώρο της (κοινής) κατά τον ΚΠολΔ, αναγκαστικής εκτέλεσης, η παραίτηση του επισπεύδοντος από πράξη της εκτελεστικής διαδικασίας, όπως είναι η κατάσχεση, αποτελεί ενάσκηση νομίμου δικαιώματος, στο πλαίσιο της εξουσίας διάθεσης που παρέχεται στον δανειστή και στο στάδιο της αναγκαστικής εκτέλεσης (ΑΠ 956/2011, 223/2004). Η ως άνω παραίτηση από την κατάσχεση ή η ανάκλησή της και γενικά η ανάκληση της εντολής για εκτέλεση, η οποία δεν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία¹⁶, αποτελεί, όμως, λόγο κατάργησης της εκτελεστικής διαδικασίας, κρίνεται κατά τις διατάξεις για την ανάκληση των διαδικαστικών πράξεων (294-299 ΚΠολΔ) (Νίκαι, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως 2018, σ. 299-300), συνδυαζόμενες με τη φύση της αναγκαστικής εκτέλεσης ως εξώδικης διαδικασίας (ΔΕΑ 205/2004, ΜΠΒολ 48/2018, 236/2001, ΜΠΧαλκ 96/2013, ΜΠΒολ, ΜΠΡοδοπ 41/1996. Βλ. και Μπρίνια, Αναγκαστική Εκτέλεσις, β' εκδ., σ. 347 επ., ο οποίος δέχεται τη δυνατότητα παραίτησης του επισπεύδοντος από την κατάσχεση, ανεξάρτητα

¹⁶ Πάντως στο χώρο της διοικητικής εκτέλεσης, η ανάκληση διαδικαστικών πράξεων εκτέλεσης μνημονεύεται ρητώς στον Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού (παράγραφος 2 του άρθρου 88 παρ 2 ν. 2362/1995, Α 247, όπως αυτή αντικαταστάθηκε από το άρθρο 28 παρ. 3 του ν. 4152/2013, Α 103 και ήδη άρθρο 138 παρ. 2 ν. 4270/2014, Α 143)

από τις παραπάνω διατάξεις) και μπορεί να πραγματοποιηθεί και με έγγραφο κοινοποιούμενο στον καθού η εκτέλεση οφειλέτη (και στον υπάλληλο του πλειστηριασμού) (ΜΠΡοδ (ασφ.) 421/2012, Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα, ό.π., σ. 596 με τις εκεί παραπομπές, Βαθρακοκόιλη, ΚΠολΔ Τόμος Β΄, σ. 380), απέναντι δε στους τρίτους παράγει έννομες συνέπειες από την εγγραφή της στα βιβλία κατασχέσεων, όπως ακριβώς και η επιβολή κατάσχεσης παράγει αποτελέσματα έναντι των τρίτων από την εγγραφή της κατασχετήριας έκθεσης στα ίδια ως άνω βιβλία (ΜΠΧαλκ 96/2013, ΜΠΡοδ 421/2012, ΜΠΒολ48/2018, 236/2001 κ.α.). Τα παραπάνω δεν αντίκεινται στις διατάξεις του ΚΕΔΕ και επομένως εφαρμόζονται και επί των διαδικασιών που καταλαμβάνονται από τις ρυθμίσεις του (ΝΣΚ 346/2012).

33. Εξάλλου, η διοικητική αρχή έχει καταρχήν ευχέρεια και όχι νομική υποχρέωση, υπό την έννοια της νομικά εξαναγκαστής πράξης, να προβεί στην άρση της κατάσχεσης που έχει επιβάλει, ακόμη και εάν αυτή είναι παράνομη και έχει υποβληθεί σχετικό αίτημα (ΝΣΚ 346/2012, πρβλ. ΝΣΚ 10/2018). Και εφόσον μεν το αίτημα προέρχεται από το πρόσωπο κατά του οποίου επισπεύδεται η εκτέλεση, η (ρητή ή σιωπηρή) άρνηση της διοίκησης δεν συνιστά εκτελεστή πράξη, εκτός εάν η αίτηση συνοδεύεται από νεώτερα στοιχεία (πρβλ. ΟΛΣΤΕ 1041/1993, 2282/1992, ΣΤΕ 4646/2013, 1041/2004, 3166/2001, ΝΣΚ 107/2011), οπότε μπορεί να προσβληθεί με το ένδικο βοήθημα της ανακοπής ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων, με την οποία προσβάλλεται κάθε πράξη της διοικητικής εκτέλεσης (άρθρο 217 του ν. 2717/1999 (Α 97, Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας). Ενώ, όταν το αίτημα υποβάλλεται από τρίτο, του οποίου θίγεται η κυριότητα επί του αντικειμένου της κατάσχεσης, η προστασία αυτού επιτυγχάνεται κυρίως με την άσκηση της ανακοπής του άρθρου 74 ΚΕΔΕ (ή της κοινής εμπράγματος αγωγής), κατά τα προεκτιθέμενα.

34. Έστω όμως και εάν δεν υπάρχει υποχρέωση, υπό την προαναφερομένη έννοια, της Διοίκησης, δεν αμφισβητείται ότι τα διοικητικά όργανα, όταν προβαίνουν σε πράξεις εκτέλεσης, κατά τη διακριτική τους ευχέρεια, για την αναγκαστική είσπραξη των δημοσίων εσόδων και γενικά στη συμπεριφορά τους κατά τη σχετική διαδικασία, οφείλουν να μην παραβιάζουν τις αρχές της νομιμότητας, της χρηστής διοίκησης και της αναλογικότητας, οι οποίες διατρέχουν όλο το φάσμα της συμπεριφοράς της δημόσιας διοίκησης. Σε

διαφορετική περίπτωση, οι παραπάνω πράξεις ελέγχονται δικαστικώς για παραβίαση με αυτές των ορίων της διακριτικής ευχέρειας, εφόσον προβληθεί σχετικός ισχυρισμός (ΣτΕ 359/2018, 848-850/2012, ΕΣ 377/2017, ΔΕΑ 105/2012, 1633/2010, 2719/1997 Δ 1998.494, ΔΠΣερ 272/2019, ΔΠΧαλκ 226/2017, ΔΠΑ 2697/2014 κ.α., Χ. Χρυσανθάκη, Η νομική φύση των διαφορών του ΚΕΔΕ (1989), σ. 23, όπου και παραπομπές στη θεωρία, ΝΣΚ 346/2012).

35. Στην προκειμένη περίπτωση, ενόψει όσων γίνονται παραπάνω δεκτά και ιδίως ότι η κατάσχεση ακινήτου δεν εμποδίζει, από μόνη της, την πρωτότυπη κτήση της κυριότητας επ' αυτού με χρησικτησία από τρίτο πρόσωπο εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της, με βάση δε τα στοιχεία του πραγματικού του ερωτήματος, όπως προκύπτουν από το έγγραφο της ερωτώσας Υπηρεσίας και από το σύνολο των εγγράφων που το συνοδεύουν, προκύπτει ότι το ακίνητο του οφειλέτη Χ.Κ., το οποίο κατέσχεσε το Δημόσιο το έτος 1983, περιήλθε στην κυριότητα των αιτούντων, με έκτακτη χρησικτησία, ήδη από το έτος 2002, καθώς τότε συμπληρώθηκε εικοσαετής νομή του ακινήτου, η οποία άρχισε στο πρόσωπο του πατέρα τους το έτος 1982, πριν από την κατάσχεση του ακινήτου, και σε αυτήν υπεισέλθαν οι αιτούντες μετά το θάνατό του έως την συμπλήρωση της εικοσαετίας. Τούτο δε, διότι, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει *corpo* απώλεια της νομής, υπό την έννοια της υλικής παρεμπόδισης των παραπάνω χρησιδεσποζόντων στην άσκηση των διακατοχικών πράξεων, με τις οποίες εκδηλώνεται η νομή του ακινήτου, μόνη δε η ιδιότητα του (αρχικού) κυρίου του κατασχεμένου ακινήτου ως μεσεγγυούχου δεν εμποδίζει τη χρησικτησία από τρίτους, κατά τα προδιαλαμβανόμενα. Ως εκ περισσού αναφέρεται ότι ο τελευταίος απεβίωσε ένα περίπου έτος μετά την κατάσχεση, έκτοτε δε (22-6-1984) το ακίνητο δεν τελούσε υπό μεσεγγύηση, οπότε, ακόμη και με αφετηρία την παραπάνω ημερομηνία, συμπληρώθηκε έκτακτη χρησικτησία με την παρέλευση εικοσαετίας, πριν από την άσκηση της εμπράγματης αναγνωριστικής αγωγής κυριότητας από τους ήδη αιτούντες την άρση της κατάσχεσης.

36. Ομοίως, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, η συμπλήρωση του χρόνου της χρησικτησίας ουδόλως εμποδίστηκε από την κήρυξη σε πτώχευση του αρχικού κυρίου του ακινήτου, το οποίο, μάλιστα, κατά το χρόνο της κήρυξης της πτώχευσης, ήδη χρησιδεσποζόταν από τρίτο (τον δικαιοπάροχο των αιτούντων) και τη συνεπακόλουθη απαγόρευση διενέργειας από τον πρώτο πράξεων

χρησιδεσποζόμενου, ακινήτου, μεταξύ των οποίων και της κατάσχεσης του Δημοσίου (βλ. τη ρητή μνεία, στο σκεπτικό της με αρ. 75/2018 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Χαλκίδας, του με αρ. 115/11-7-2002 πιστοποιητικού βαρών της Υποθηκοφύλακα Στύρων, στο οποίο αναφέρονται όλες οι εγγραφές που αφορούν στο επίδικο ακίνητο, μεταξύ των οποίων και η κατάσχεσή του από το Δημόσιο).

39. Στο σημείο αυτό, υπενθυμίζεται ότι οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου και δη οι αρχές της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης διέπουν τη συνολική δράση του Δημοσίου (πρβλ. ΝΣΚ 184/2014, 123/2010), εκδήλωση δε των παραπάνω αρχών είναι ο εκ μέρους του σεβασμός των δικαστικών αποφάσεων, ανεξάρτητα από τη μη δέσμευσή του από το δεδικασμένο, και των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται με αυτές, ιδίως του απόλυτου εμπράγματος δικαιώματος της κυριότητας, που χαίρει συνταγματικής προστασίας (άρθρο 17 Συντάγματος), εκτός, βεβαίως, εάν με τις αποφάσεις αυτές προσβάλλονται έννομα συμφέροντα του Δημοσίου, τα οποία μπορεί λυσιτελώς να προστατευτούν με την δικαστική προσβολή τους, περίπτωση που δεν φαίνεται να συντρέχει στην προκειμένη περίπτωση.

40. Τέλος, όσον αφορά, ειδικότερα, στο χειρισμό από τη Διοίκηση του αιτήματος που της υποβλήθηκε για την άρση της κατάσχεσης που έχει επιβάλει, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

Η κατάσχεση που επιβλήθηκε στο ακίνητο του οφειλέτη του Δημοσίου Χ.Κ., κατά το χρόνο της επιβολής της, το έτος 1983, ήταν καθόλα έγκυρη, δεδομένου ότι το ακίνητο ανήκε κατά το χρόνο εκείνο στην κυριότητα του οφειλέτη και καθού η κατάσχεση. Τούτο δε διότι η άτυπη μεταβίβαση του ακινήτου λόγω δωρεάς και η παράδοση της νομής του από αυτόν στον δικαιοπάροχο των αιτούντων δεν είχε μεταβιβαστικό της κυριότητας αποτέλεσμα, καθώς δεν περιβλήθηκε τον συμβολαιογραφικό τύπο και δεν μεταγράφηκε, όπως απαιτείται με τη διάταξη του άρθρου 1033 ΑΚ.

Στη συνέχεια, όμως, με την πρωτότυπη, λόγω χρησικτησίας, κτήση της κυριότητας του κατασχεμένου ακινήτου από τους τρίτους αιτούντες, ο καθού η εκτέλεση, και συγκεκριμένα ο υιός και κληρονόμος του αρχικού οφειλέτη Ε.Κ. του Χ., αποξενώθηκε της κυριότητάς του επί του κατασχεμένου ακινήτου του και άρα εξέλιπε μεταγενέστερα η σχετική βασική προϋπόθεση του κύρους της κατάσχεσης.

διοίκησης (διαχείρισης και διάθεσης) του ακινήτου που του ανήκε, ως περιληφθέντος στην πτωχευτική περιουσία. Τούτο, διότι, όπως προεκτίθεται, η παράλειψη άσκησης του δικαιώματος, όπως είναι η παράλειψη διακοπής της χρησικτησίας που οδηγεί σε απώλεια κυριότητας, δεν συνιστά διάθεση. Σε κάθε περίπτωση, μετά την παύση των εργασιών της πτώχευσης, η οποία, στην συγκεκριμένη υπόθεση, κηρύχθηκε με την απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών με αρ. 3584/22-6-1985, ανακτήθηκε η εξουσία διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας από τον κληρονόμο του ήδη θανόντος πτωχού, οπότε, έστω και με αφετηρία το έτος 1985, οπότε έπαυσαν οι εργασίες της πτώχευσης, έχει συμπληρωθεί το απαιτούμενο χρονικό διάστημα της εικοσαετίας για την κτήση με έκτακτη χρησικτησία άσκησης ανεμπόδιστης νομής των αιτούντων και του δικαιοπαρόχου τους, το γεγονός δε, που μνημονεύει η υπηρεσία, της εκ του νόμου περάτωσης της πτώχευσης στις 26-9-2007 (ημερομηνία έναρξης ισχύος του Πτωχευτικού Κώδικα) είναι αδιάφορο.

37. Η τελεσίδικη δικαστική απόφαση, που εκδόθηκε σε δίκη μεταξύ των αιτούντων και του κληρονόμου του οφειλέτη-καθού η κατάσχεση, δηλ. μεταξύ τρίτων προσώπων σε σχέση με το Δημόσιο και με αυτήν αναγνωρίστηκε η κυριότητα των πρώτων επί του κατασχεμένου ακινήτου, δεν παράγει δεδικασμένο δεσμευτικό για το Δημόσιο ως κατασχόντα δανειστή.

38. Όσον δε αφορά στη δυνατότητα του Δημοσίου να προσβάλει με τριτανakoπή την παραπάνω απόφαση, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, ανεξάρτητα από τη θεμελίωση ή μη εννόμου συμφέροντός του προς τούτο, σε κάθε περίπτωση, οι πιθανότητες ευδοκίμησης της τριτανakoπής εκτιμώνται ανύπαρκτες, σύμφωνα με τα προλεγόμενα, καθώς, αφενός μεν, δεν απαγορεύεται η χρησικτησία επί κατασχεμένων πραγμάτων ή επί ακινήτων της πτωχευτικής περιουσίας, αφετέρου δε, δεν προκύπτει ότι το Δημόσιο ισχυρίζεται και μπορεί να αποδείξει ότι τα πραγματικά περιστατικά, που έγιναν δεκτά με τις δικαστικές αποφάσεις, με τις οποίες αναγνωρίστηκε η κυριότητα των αιτούντων, δεν είναι αληθή, καθώς δεν έχει κανένα στοιχείο προς τούτο, κινδυνεύει δε να εμπλακεί σε δαπανηρούς δικαστικούς αγώνες χωρίς όφελος και με περαιτέρω επιβάρυνσή του με τη δικαστική δαπάνη των αντιδίκων σε περίπτωση ήττας του. Εξάλλου, αντίθετα προς ό,τι υπολαμβάνει η ερωτώσα Υπηρεσία, το δικαστήριο που δέχθηκε την αναγνωριστική αγωγή κυριότητας των αιτούντων, τελούσε σε γνώση της ύπαρξης κατασχέσεων επί του επίδικου,

Κατόπιν τούτου, η άρνηση από το Δημόσιο να προβεί στις ενέργειες για την άρση της κατάσχεσης, έστω και αν δεν συνιστά παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, παρίσταται πάντως αντίθετη προς τις αρχές της χρηστής διοίκησης και του κράτους δικαίου, προσβάλλοντας μάλιστα, και δη αναίτιως¹⁷, το συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα της ιδιοκτησίας των αιτούντων.

Οι αιτούντες τρίτοι, που απέκτησαν το δικαίωμα κυριότητας, το οποίο προσβάλλεται με την διατήρηση της κατάσχεσης, δικαιούνται να το προτείνουν με την ανακοπή του άρθρου 74 ΚΕΔΕ, ακόμη δε και υπό την αποκρουσμένη εκδοχή ότι δεν νομιμοποιούνται προς τούτο, διότι δεν είχαν κεκτημένο δικαίωμα κυριότητας κατά το χρόνο της κατάσχεσης, διατηρούν το δικαίωμα να αναζητήσουν και ανακτήσουν το ακίνητο από τον μελλοντικό υπερθεματιστή (είτε με την ανακοπή του άρθρου 74 ΚΕΔΕ είτε με την κατά το κοινό δίκαιο αγωγή), υπέρ του οποίου γεννώνται αποζημιωτικές αξιώσεις εις βάρος του επισπεύδοντος την εκτέλεση Δημοσίου, λόγω του νομικού ελαττώματος της έλλειψης κυριότητας του ακινήτου που αποτέλεσε το αντικείμενό της, εφόσον γίνει δεκτό ότι γνώριζε το ελάττωμα αυτό. Δεν αποκλείεται, εξάλλου, η άσκηση αποζημιωτικών αξιώσεων από τους παραπάνω αιτούντες κατά του Δημοσίου, ως θιγομένων από παράνομη εκτέλεση, το κύρος της οποίας θα κριθεί παρεμπιπτόντως στη δίκη επί της σχετικής αποζημιωτικής αγωγής τους.

Απάντηση

41. Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Τμήμα) γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής:

Στο πλαίσιο των γενικών αρχών της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης, που διέπουν όλο το φάσμα της δράσης της Διοίκησης, αλλά και προς αποφυγή έγερσης αποζημιωτικών αξιώσεων εις βάρος του Δημοσίου, συντρέχει περίπτωση άρσης της κατάσχεσης που επιβλήθηκε επί ακινήτου, το οποίο, κατά το χρόνο επιβολής της κατάσχεσης, χρησιδεσποζόταν από τρίτο, στη συνέχεια δε, διαρκούσης της κατάσχεσης, συμπληρώθηκε ο απαιτούμενος κατά

¹⁷ Δεδομένου ότι η Διοίκηση μπορεί να στραφεί και να λάβει μέτρα εκτέλεσης κατά των υπεύθυνων για την εξόφληση του χρέους χωρίς να κινδυνεύει με παραγραφή των απαιτήσεων της λόγω της άρσης της κατάσχεσης, καθώς, κατά τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 138 παρ. 2 του ν. 4270/2014 (Κώδικα Δημοσίου Λογιστικού) (που περιέχει αντίστοιχη και ευρύτερης εμβέλειας ρύθμιση προς την προίσχυσσα του άρθρου 88 παρ. 2 ν. 2362/1995), η άρση της κατάσχεσης, όπως και η ανάκληση άλλης πράξης εκτέλεσης, δεν εξαλείφει αναδρομικά τη διακοπή της παραγραφής, η οποία αρχίζει εκ νέου από την ημερομηνία της άρσης ή της ανάκλησης.

το νόμο χρόνος για την κτήση της κυριότητας με έκτακτη χρησικτησία και άρα το κατασχεμένο ακίνητο έπαυσε να ανήκει στον υιό και κληρονόμο του αρχικού οφειλέτη και καθού η κατάσχεση, ο οποίος υπεισήλθε στη θέση του, με αποτέλεσμα να εκλείπει, επιγενομένως, βασική προϋπόθεση του κύρους της κατάσχεσης. Καμία επιρροή, εξάλλου, στην προπεριγραφόμενη κτήση της κυριότητας από τους αιτούντες δεν ασκεί η κήρυξη, επίσης μετά την έναρξη της χρησικτησίας, του αρχικού κυρίου και νομέα του ακινήτου σε κατάσταση πτώχευσης.

Εξάλλου, η δικαστική απόφαση, που εκδόθηκε μεταξύ του προαναφερομένου οφειλέτη-καθού η κατάσχεση (του κληρονόμου δηλ. του αρχικού οφειλέτη) και τρίτου προσώπου και με αυτήν αναγνωρίζεται τελεσιδίκως η κυριότητα του τρίτου επί του κατασχεμένου από το Δημόσιο ακινήτου, δεν αποτελεί δεδουλευμένο για το Δημόσιο, το οποίο ούτε συμμετείχε ούτε προσκλήθηκε στη σχετική δίκη. Εκ τούτου όμως δεν αίρεται η υποχρέωση της Διοίκησης να τη λάβει υπόψη της ως ισχυρή απόδειξη και να ενεργήσει ανάλογα με αυτήν, με την προϋπόθεση, εννοείται, ότι δεν διαθέτει στοιχεία ικανά να οδηγήσουν σε διαφορετικό συμπέρασμα επί του ζητήματος της κυριότητας του κατασχεμένου ακινήτου, ενόψει των οποίων να απορρίψει το αίτημα άρσης της κατάσχεσης, είτε, ενδεχομένως, και εφόσον θεμελιώνει έννομο συμφέρον να τα προβάλλει με το ένδικο βοήθημα της τριτανακοπής.

Συνεπώς, στην περίπτωση του ερωτήματος και σύμφωνα με το διδόμενο πραγματικό, ενδείκνυται να γίνει δεκτό από τη Διοίκηση το αίτημα των Ε.Κ. του Ζ. και Α.Κ. του Ζ. για την άρση της κατάσχεσης του Δημοσίου, η οποία επιβλήθηκε με την με αρ. 1/26-5-1983 έκθεση αναγκαστικής κατάσχεσης ακινήτου της Δικαστικής Επιμελητρίας Σ. Δ..

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ,

Αθήνα, 13-12-2019

Ο Πρόεδρος

Στέφανος Δέτσας

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Ιωάννα Ρουσσιά

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.